

УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ
ФАКУЛТЕТ: ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИ

РЕПУБЛИКА СРПСКА
УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ
ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИ ФАКУЛТЕТ
Број: 19-3047/16
Датум: 31.10.2016. год.
БАЊА ЛУКА

ИЗВЈЕШТАЈ
о ојени подобности теме и кандидата за израду докторске тезе

ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

На 267. сједници Вијећа студијског програма Географије, одржаној 06.10.2016. године, једногласно је усвојен приједлог Комисије за писање Извјештаја о подобности теме и кандидата за израду докторске дисертације. Сходно приједлогу, а на основу члана 149. тачка (1) Закона о високом образовању („Службени гласник Републике Српске“ број: 73/10, 104/11, 84/12, 108/13 и 44/15) Наставно-научно вијеће Природно-математичког факултета на 181. Сједници одржаној 12.10.2016. године донијело је Одлуку (бр. 19/3.2896/16) о именовању Комисије за припремање Извјештаја за ојену подобности теме за израду докторске дисертације „Планина Ђеласица, природно-друштвена проучавања у функцији одрживог развоја“ кандидата мр Дарка Брајушковића у следећем саставу:

1. Др Мирко Грчић, редовни професор, Географски факултет Универзитета у Београду, ужа научна област: Друштвена географија, предсједник;
2. Др Игор Зекановић, ванредни професор, Природно-математички факултет Универзитета у Бањој Луци, ужа научна област: Регионална географија, члан;
3. Др Миленко Живковић, ванредни професор, Природно-математички факултет Универзитета у Бањој Луци, ужа научна област: Регионална географија, члан.

1. БИОГРАФСКИ ПОДАЦИ, НАУЧНА И СТРУЧНА ДЈЕЛАТНОСТ КАНДИДАТА

Дарко Брајушковић је рођен 04.06.1969. године у Подгорици. Редовни студиј из историје и географије уписао је 1989. године на Филозофском факултету у Никшићу, где је дипломирао 1995. године. Постдипломске студије на смјеру Регионална географија на одсјеку за географију Природно-математичког факултета Универзитета у Бањој Луци уписао је 2002. и дана 20. јуна 2006. године одбранио магистарску тезу под насловом „Национални парк Биоградска Гора – туристичко-географска проучавања“. Тиме је Дарко Брајушковић стекао научни степен магистра географских наука.

Септембра 1999. године, ангажован је као професор географије у Средњој мјешовитој школи „Браћа Селић“ у Колашину. Од децембра 1997. године, запослен је у Националном парку Биоградска гора, где је и сада радно ангажован у функцији помоћника директора за унапријеђење и развој. У периоду 2011-2014. године

обављао је дужност предсједника општине Колашин. Школске 2009/2010. и 2010/2011. године био је ангажован на предмету Туристичка географија на Факултету за Туризам и хотелијерство, одсјек сједиштем у Бијелом Пољу, у оквиру Универзитета „Медитеран“. Предсједник је Планинског савеза Црне Горе и члан Управног одбора Црногорског географског друштва. Познавање језика: руски и енглески.

Као сарадник, учествовао је у писању књиге „Црна Гора“ издавачког предузећа Студио Стругар, Београд 2001. Године, и у изради Туристичко-планинске карте Ђеласице и Комова у издању Гео-карте из Београда 2002. године. Такође, био је ангажован као један од сарадника на писању књиге „Колашин – одрживи развој“ у издању Савјета за развој подручја Колашин 2006. године. Учесник је бројних научно-стручних симпозија и семинара из области регионалног развоја, географије, туризма и просторног планирања, који су имали национални и међународни карактер.

Објављени научни радови:

- 1.Брајушковић, Д. и др: (2001): Црна Гора, Монографија, Студио Стругар, Београд.
- 2.Брајушковић, Д. Трбић, Г. (2004): Биогеографски мотиви Националног парка „Биоградска гора“ у функцији туризма, Гласник бр.8, Географско друштво Републике Српске, Бања Лука.
- 3.Брајушковић, Д. и др: (2006): Колашин-одрживи развој, Монографија, Савјет за развој подручја Колашина, Колашин.
4. Брајушковић, Д.(2007): Обим и динамика туристичког промета и њихов утицај на заштиту простора Националног парка „Биоградска гора“, Гласник републичког завода за заштиту природе бр. 31, Подгорица.
5. Брајушковић, Д. (2001) Експанзија градње реална пријетња планини Ђеласици, Токови бр.2, Часопис за научна књижевна и друштвена питања, Беране, 2007.
- 6.Група аутора (Брајушковић, Д. и др .) (2002): Туристичко-планинска карта Ђеласице и Комова, Геокарта, Београд.

2. ЗНАЧАЈ И НАУЧНИ ДОПРИНОС ИСТРАЖИВАЊА

У приступу теми, кандидат полази од премисе да су досадашња истраживања подручја планине Ђеласице, првенствено географска, али и из области сродних наука: геологије, екологије, туризма и просторног планирања, посвећена углавном анализи компонентних садржаја. Недостају комплексна природно-друштвена пручавања регионално-географског карактера и научне студије посвећене одрживом развоју истраживаног подручја. Међу компонентним истраживањима истичемо значај геолошких, еколошких, климатских, као и истраживања о могућностима развоја туризма планине Ђеласице. Међутим, она су непотпуна, најчешће застарјела, а нека и недовољно научно утемељена.

Пријављена докторска дисертација „Планина Ђеласица, природно-друштвена проучавања у функцији одрживог развоја“ представља озбиљан научни покушај комплексних природних и друштвених регионалногеографских проучавања дефинисаног простора, са посебним акцентом на идентификовање кључних проблема у дефинисању одрживог модела развоја.

Задатак истраживања везан је за комплексну анализу природних и друштвених компоненти и њихов утицај на одрживи развој посматраног простора.

Генерална структура докторске дисертације :

❖ Предговор

- ❖ Уводна разматрања
- ❖ Теоријско-методолошки оквир
 - Дефинисање предмета и циља истраживања
 - Преглед основних резултата досадашњих научних истраживања
 - Образложење предложене методологије
 - Основне хипотезе и очекивани резултати
 - Теоријско-методолошки приступ
- ❖ Природна средина као чинилац ревитализације и развоја планине Бјеласице
 - Геолошка грађа
 - Минерални ресурси
 - Рельеф
 - Клима
 - Воде
 - Флора и фауна
 - Еколошки потенцијали и ризици
 - ❖ Утицај историјско-географског положаја на развој Бјеласице.
 - ❖ Друштвено-географски процеси и проблеми развоја Бјеласице.
 - Савремени регионално-географски положај.
 - Карактеристике становништва (кретање броја становника, домаћинства, етничка и витална обиљежја)
 - Историјски развој насеља.
 - Привремена насеља- катуни.
 - Карактеристике савременог развоја насеља.
 - Културно наслеђе.
 - ❖ Савремени економско-географски положај.
 - Неки аспекти и проблеми развоја привреде
 - Привредно-географске карактеристике и проблеми развоја.
 - Обим, структура и размјештај туристичких капацитета и обликовање туристичког производа.
 - Шумско богатство- значајан привредни ресурс.
 - Сточарство и земљорадња.
 - Пројекција привредног кретања у функцији одрживог развоја.
 - ❖ Модели развоја
 - Развој инфраструктуре и супраструктуре.
 - Одрживи развој привреде, с посебним освртом на производњу здраве хране.
 - Одрживи развој екотуризма.
 - Улога транзитног туризма у одрживом развоју.
 - ❖ Закључак
 - ❖ Литература и извори.

Кандидат наводи да су регионално-географски процеси, развојне функције и развојни проблеми планине Бјеласице кључна научна питања дисертације на које треба одговорити примјеном одговарајуће методологије. Одговор на ова питања

подразумијева јасне циљеве, али и јасне задатке истраживања, који се односе на утврђивање генеричких фактора развоја, на анализу развојних функција и њивих ефеката у простору, мјерено развојним процесима и индикаторима развоја.

У том контексту Дарко Брајушковић одређује циљ истраживања предложене теме и развија тезу да научни допринос успостави одрживог регионалног развоја планине Ђеласица, подразумијева социо-економску, друштвену и еколошку одрживост, као и да складан и одржив развој регије подразумијева мајузависност човјека, природне средине и хуманог развоја.

Сложени развојни процеси регије у форми структурно и хијерархијски различитих пернурбаних и руралних система, демографског развоја, специфичних еколошких проблема и сл. су логична и објективно постојећа природно-друштвена обиљежја регије. Због тога, степен њивове условљености и зависности је научни проблем са задатком да утврди генеричке факторе, ограничења, могућности, развојне проблеме и могућа рјешења. Ови и слични истраживачки задаци, још једном, илуструју сложеност предложене теме, примјену различитих методологија, метода и техника рада. Истраживачки задаци и резултати истраживања треба да испуње научни циљ - израду квалитетне географске студије и могућност њене примјене у различитим областима друштвене праксе.

Радну хипотезу кандидат заснива на утврђеним и општеприхваћеним чињеницама:

- Планина Ђеласица је регионални систем, специфичне регионалне структуре, развојних функција, процеса, и развојних проблема;
- Планина Ђеласица је регионални систем посебних природних обиљежја, ресурса, демографског потенцијала и инфраструктурне уређености;
- Планина Ђеласица је регионални систем који због посебности географског положаја, историјско-географских и савремених услова развоја, има низ компартивних предности у односу на остале регионалне системе у Црној Гори или у одређеним околностима може имати и низ слабости у односу на исте.
- Планина Ђеласица је геолошко-морфолошки, вегетациски, хидролошки, еоклиматски веома специфична;
- Планина Ђеласица се разликује од свих планина које је окружују; у висинском погледу територија се простира од ријеке Лима (600 м.н.в.) до највећег врха Ђеласице - Црне главе (2139 м.н.в.);
- Просторно-насеобински оквир и функционалне границе регије, током времена, биле су изложене честим промјенама, што се одражавало на специфичност развојних процеса;
- Данашњи развојни процеси у регији, са једне стране условљени су мрежом и подстицајним дејством урбаних и уједно развојних центара у регији, ресурсним потенцијалима, посебно природним, а са друге стране су под утицајем развојних центара у непосредном окружењу;
- Процеси транзиције друштвеног система настали након распада бивше државе СФР Југославије, процеси глобализације па у одређеној мјери формирања европских регионализама, одражавају се на укупан развој ове регије и перспективу њеног развоја;
- Географска наука, њене методолошке вриједности, и резултати истраживања, чине основ у вредновању и планирању простора, и од непроцијењивог су значаја за планерске институције и тијела која се баве планирањем развоја.

Детерминација природно-географских, друштвено-географских и регионално-географских проблема у развоју планине Ђеласице – сложеног просторног система, дефинисана је низом историјских, политичко-географских, антропогеографских,

физичких, инфраструктурних, демографских, економских и сличних процеса, као посљедица транзиције система. Због тога природно-друштвена проучавања подразумијевају изузетно комплексну методологију, која ће дати одговор на постављене задатке.

Кандидат методологију истраживања заснива на праћењу развојних функција, процеса и развојних проблема, сходно научно прихваћеним индикаторима појединачног и општег регионалног развоја. У том контексту Дарко Брајушковић одређује и методе истраживања које операционализује како у оквиру стандардизованих метода анализе и синтезе, индукције и дедукције, тако и на основу метода иманентних географским истраживањима: историјско-географским, компаративним, статистичким, демографским, математичким и сл. Сложеност истраживања захтијева теренску и кабинетску технику рада.

Докторска дисертација „Планина Ђеласица, природно-друштвена проучавања у функцији одрживог развоја“ кандидата мр Дарка Брајушковића, требала би употребити дефицит научних регионалногеографских сазнања везаних за истраживачки простор, те је реално очекивање да ће имати практичну примјену у различитим областима друштвене праксе (планирање простора, заштита животне средине, туризму, ...).

3. ОЦЈЕНА И ПРИЈЕДЛОГ

Кандидат, обзиром на своје интересовање и радне обавезе, усмјерен је на област регионалне географије, посебно на област регионалног и одрживог развоја, односно, области у којима је до сада објавио три научна рада и био сарадник у изради двије монографије. Тематика научних радова показује разноврсност аспеката и њихову усмјереност ка познавању географских, првенствено регионалногеографских појава и садржаја. Дакле, досадашњи радови кандидата и двије монографије, везани су за тематику из које је мр Дарко Брајушковић пријавио докторску дисертацију. Тиме је кандидат показао да је у могућности урадити квалитетну докторску тезу из области регионалне географије.

Своју научно-истраживачку активност, усмјерио је на простор планине Ђеласице, њене сложене регионалногеографске процесе и природно-друштвене проблеме, који подразумијевају научни осврт на низ физичко-географских, друштвено-географских, антропогеографских, историјско-географских и сличних проблема и процеса.

Постављени циљ истраживања кандидат планира реализовати комплексном истраживачком методологијом, методама и теникама истраживања. На основу историјског, морфолошког, функционалног, структурно-функционалног и дијалектичког методолошког приступа, кандидат ће истраживања засинjати на сложеним природно-друштвеним проучавањима, утврђивању и праћењу развојних функција, развојних процеса и развојних проблема. Методе које планира примјењивати у истраживању су опште и посебне. У опште методе кандидат убраја анализу и синтезу, индукцију и дедукцију, а у посебне, оне иманентне географским истраживањима (историјско-географске, компаративне, статистичке, ...). Кандидат ће се при обради овако сложене проблематике суочити са бројним и разнозначним општим, посебним и појединачним питањима регионалногеографских процеса и њиховим специфичним импликацијама на одрживи развој истраживаног подручја.

Комисија констатује да је кандидат досадашњим радом показао научну зрелост и способљеност за бављење научним истраживањима на пољу географских наука.

Чланови Комисије не сумњају да ће кандидат успјешно обавити постављени научно-истраживачки задатак, и на основу претходно утврђеног, констатује да мр Дарко Брајушковић испуњава све законске одредбе, формалне и суштинске услове, да му се одобри рад на докторској дисертацији из географских наука и предложена тема под насловом „**Планина Ђеласица, природно-друштвена проучавања у функцији одрживог развоја**“.

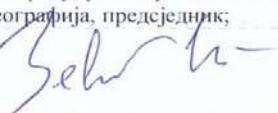
Комисија предложену тему оцењује као конзистентну и актуелну научно-истраживачку целину од фундаменталног и апликативног значаја, те предлаже Наставно-научном вијећу Природно-математичког факултета у Бањој Луци да прихвати предложену тему и да приједлог прослиједи Универзитету на коначно усвајање.

ПОТПИС ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

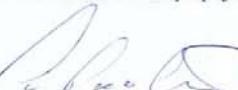
1.

Др Мирко Грчић, редовни професор,
Географски факултет Универзитета у
Београду, ужа научна област: Друштвена
географија, предсједник;

2.

Др Игор Зекановић, ванредни професор,
Природно-математички факултет
Универзитета у Бањој Луци, ужа научна
област: Регионална географија, члан;

3.

Др Миленко Живковић, ванредни
професор, Природно-математички
факултет Универзитета у Бањој Луци,
ужа научна област: Регионална
географија, члан.

ИЗДВОЈЕНО МИШЉЕЊЕ: Члан комисије који не жели да потпише извјештај јер се не слаже са мишљењем већине чланова комисије, дужан је да унесе у извјештај образложение, односно разлоге због којих не жели да потпише извјештај.